

Trycka i Kina – ett äventyr

MILJÖVÄNLIG BOK.

Rundradions Asienkorrespondent Björn Ådahl lät trycka sin nyaste bok på miljövänligt papper med sojabläck, men det gick inte riktigt som han hade hoppats.

RICHARD NORDGREN

När tv-journalisten och Hongkongbon Björn Ådahl bestämde sig för att ge ut sin nya bok *Annorlunda, eller hur?* Några östasiatiska röster på eget förlag var det ingen långsökt tanke att låta trycka boken i Kina.

Det visade sig dock bli en sällsam variant av kinesisk rulett.

– Jag ville att boken skulle bli så miljövänlig som möjligt. Därför bestämde jag mig för att trycka på certifierat papper. Dessutom fick jag tag på ett japanskt sojabläck på nätet.

Tryckeriet trodde att det skulle gå bra och så tryckte man några provsidor, men av praktiska orsaker med vanlig trycksvärta.

Sedan körde man i gång själva tryckningen och då visade det sig att sojabläcket och papperet inte passade ihop, det blev bara oläsliga ränder.

Det hela slutade med att man måste makulera 520 000 boksidor.

– Det blev inte så miljövän-

nesiska tryckerierna, men Ådahls erfarenheter visar att det kan ha sina sidor (ibland till och med oläsliga ...).

– Tryckkostnaderna är ungefär 50 procent billigare i Kina än i Hongkong, kruxet är att ingen på tryckeriet kunde läsa latinska bokstäver.

Ådahl åkte därför själv till Shenzhen för att övervaka processen. Tryckpressarna visade sig vara ultramoderna, men bokbindningen var från en annan värld.

Kvinnokraft

– En kvinna radade in varje sida för sig, bok för bok! Sedan bands varje bok ihop med hjälp av en gammaldags maskin. När den var klar var bo-

för allt vad han var värd så att boken pressades ihop till rätt storlek.

Också limmandet av pärmen var ett handarbete – om inte alldeles gediget.

– Vi gick igenom böckerna en och en och det visade sig att limningen inte höll på ett hundratal.

Långdans

Skeppningen av tusentals böcker till Finland blev också det en smärre mardröm. Speditionsbolagens offerter innehöll idel förkortningar som Ådahl inte hade en aning om vad de stod för. Tullen i Finland krävde för sin del en uppsjö med papper som dokumenterade försändelsen.

marknaden, annars hade vi inte fått ut dem.

– Momsregistreringen var också en långdans som krävde otaliga telefonsamtal.

När beslutet äntligen kom fick jag, med hot om extraskatt, en dag på mig att göra deklarationen, trots att böckerna ännu guppade på Indiska oceanen.

I dag är Ådahl inte övertygad om att det är en så bra affär att trycka böcker i Kina. Men en ny sak har han lärt sig på vägen.

– Jag blev så fascinerad av typografi så jag av bara farten kom att läsa ett verk om typsnitt. Inspirerad av verket *Not My Type* valde jag typsnittet Sabo. Det anses vara världens

gande i bakvudet och hoppades att oron var obefogad. Men det hoppet grusades snabbt när jag mötte de första fälten av drivande blågröna alger på vattenytan.

Väl hemma igen plockade jag fram Erik och Marina Saanilas bok "Skärgårdshavet under ytan" för att se det levande och solgenomlysta havet och för att

undervattensfotona finns också foton av bottnar som mår dåligt på grund av övergödningen och som förlorat sina naturliga växtsamhällen, eller där trådalgen

för att bota det sjuka havet. Ett hav som även gömmer på mängder med mindre och större vrak efter förlista fartyg och båtar.

Många dykare tar sig gärna

der saknar bildtext helt. Det är inte heller snyggt med de svarta hörnen med vit siffernumrering nere på bildsidorna.

För att skapa större förståelse

och döden i våra havstrakter, vid sidan om de angelägna forskningsrapporterna?

HANS HÅSTBACKA

Lärorikt om hur folk resonerar i Asien

FAKTA

Annorlunda, eller hur? Några östasiatiska röster.

Björn Ådahl
Apsara förlag 2012

Det är inte nödvändigtvis de stora analyserna eller en genomgång av historien som är det enda lärorika sättet att närma sig ett samhälle eller en annan kultur. Ett bra exempel är den finlandssvenska journalisten Björn Ådahls bok "Annorlunda, eller hur?"

Efter att ha läst boken känns det som att man skulle förstå sig lite bättre på hur vanligt folk resonerar borta i Asien. Ådahl lyckas väl i sina skildringar oberoende om det handlar om folk som bor i en militärdiktatur, trakter som ständigt hotas av naturkatastrof eller på ett något lugnare ställe. Detta sagt utan att någonsin ha satt min fot i Asien.

Men jag upplever ändå att Ådahl fångar det hela på ett sätt som åtminstone får mig övertygad. Som helhet illustrerar "Annorlunda, eller hur?" de omvälvningar som olika delar av Kina och några grannländer har gått igenom i modern tid.

Det är en del intressanta berättelser Ådahl bjuder på. Som att polisen på den kinesiska landsbygden i vissa fall närmast verkar fungera som en slags maffia. De interna fördomarna mellan olika etniska grupper på Filippinerna är en annan nyhet. Kambodjaners negativa attityd mot vietnameser är en tredje. Egentligen rätt konstigt, eftersom det var Vietnam som körde de röda khmererna på porten.

Även från Taiwan och Indonesien får läsaren intressanta exempel. För att inte tala om då Ådahl besöker ett kloster i Burma och känner sig avskärmad från allt vad västerlandet heter. Då ser han en stor bild av fotbollsspelaren Wayne Rooney.

Asien innehåller både det traditionella och det nyaste nya. Därför är synen av både bönder och skyskrapar vanliga i Asien.

En av munkarna förklarar att abboten håller på Manchester United. Men munken själv håller på Liverpool.

Att Ådahl fascinerar av Asien går inte att ta miste på. Från början kommer han från Helsing-

fors och är socionom till utbildningen. Han verkar som frilansjournalist och har rapporterat från Asien för Yle och andra finländska massmedier. Sedan mitten av 1990-talet är Ådahl bosatt i Hongkong.

Ådahls intresse för Asien vaknade i samband med en resa 1980. Mot slutet av årtiondet reste han runt i tretton länder under två år. Den rundturen resulterade i boken "På jakt efter Asien".

Ådahls nya bok baserar sig på

dagböcker och bandinspelningar 1988–2011. Boken är utgiven på Ådahls eget, nygrundade förlag Apsara.

I det här sammanhanget kan även förlagets webbplats www.apsaraförlag.com nämnas. Via den hittar man mer läsvärt. Bland annat Ådahls blogg och annat matnyttigt.

Det är Kina i allmänhet och Hongkong i synnerhet som står i fokus. Självfallet hinner man samla flest intryck från den miljö där man lever sitt dagliga liv. Grovt taget halva boken hör hemma där. Men det är som ett av intervjuobjekten säger; "Du behöver ett bättre kameraobjektiv. Allt är nu så stort i Kina att vidvinklarna måste vara extrema för att det skall gå att fotografera".

Det gäller kanske inte bara det som skall fotograferas konkret, utan också de iakttagelser som den utomstående försöker göra?

CLAUS STOLPE

Mode & Hälsa

tema torsdag 27 september

Bästa annonsör!

Höstens tema Mode & Hälsa utkommer **torsdagen den 27 september** i Vasabladet och Österbottens Tidning.

Annonsera och möt den rätta målgruppen då ämnet är aktuellt. Mode och hälsa är ju trendigare i dag än någonsin tidigare.

ANNORLUNDA, ELLER HUR?

Min kvicktänkte vän, taxichauffören Eddie Kwan, beskrev träffsäkert en del av verkligheten i dagens Kina när han såg min nya systemkamera.

- Du behöver ett bättre kameraobjektiv. Allt är nuförtiden så stort i Kina att vidvinklarna måste vara extrema för att det ska gå att fotografera, påpekade han.

Också hongkongbor som Kwan förbryllas av de senaste decenniernas hisnande utveckling i Kina. Det är svårt att hänga med i svängarna när samhället förändras så snabbt. Mycket av det övriga Östasien har likaså omvandlats, och i samma veva har regionens betydelse för omvärlden ökat markant. Mycket kan ändå ännu gå på tok i synnerhet i ett auktoritärt land som Kina.

- Missförstå mig inte. Jag anser inte att de högsta ledarna är något att hurra för. Det är bara så att jag befärar att de är de enda som kan hindra att landet störtas i kaos, kommenterar den kinesiska fackföreningsaktivisten Han Dongfang.

Samtidigt följer människorna i grannländerna oroat med Kinas frammarsch.

- De kinesiska kommunisterna hotar med att utplåna oss, men jag är säker på att de bluffar. Om de verkligen anfaller stannar jag kvar och slåss till det sista, konstaterar affärsmannen Huang i Taiwan.

Valfångare och komiker

Kwan, Han och Huang är exempel på människor som ingår i persongalleriet i min bok "Annorlunda, eller hur? Några östasiatiska röster" (Apsara Förlag, 2012). Galleriet består av allt från jordbrukare till jurister och valfångare till affärsmän. Genom att ge ordet till gemene man vill jag skapa en levande och jordnära bild av den här dynamiska delen av världen. Berättarna kommer från Kina, Hongkong, Taiwan, Filippinerna, Indonesien, Burma och Kambodja.

- Vår 85-åriga mor brukar hålla vakt utanför dörren medan vi uppträder. Burmas KGB har aldrig lyckats överlista henne. Hon är så gott som blind och döv, säger komikern Lu Maw.

- Vi bor i Tondo, det största slummet i Filippinerna. Invånarna är utbildade och tror på allt som prästerna säger. Det kryllar av barn, förklarar Emmanuel som förtjänar sitt uppehälle genom att vårda en grav.

- Folk tycks inte fatta hur stort Indonesien är. Kan du tänka dig att turister slutar besöka Berlin bara för att människor har drunknat i översvämningar i England, frågar guiden Jhony Boyan.

Räddad av specialerbjudande

För att föra länderna i "Annorlunda, eller hur?" närmare läsarna har jag låtit illustrera boken med svartvita fotografier, kartor, teckningar och typiska symboler. Jag har också satsat på att få boken att bli så läsbar som möjligt genom att välja typsnittet Sabon och ägna en massa tid åt att göra avstavningen klanderfri.

Layouten är gjord av Catherine Kretschmann-Zhang och hennes man Philip Kretschmann. Catherine är uppvuxen i nordöstra Kina medan Philip kommer från Tyskland. Catherine och Philip är begåvade bildkonstnärer, men ingendera hade någon erfarenhet av ett dylikt projekt. De jobbade med en text som de inte förstod och med en nybörjare inom området som jag, så det uppstod oundvikligen missförstånd.

Lyckligtvis hade ett närbeläget snabbköp ett oslagbart erbjudande som hjälpte oss att klara av överlånga arbetspass. När man köpte tolv burkar av den utmärkta kinesiska brygden

Tsingtao fick man två flaskor acceptabelt chilenskt rödvin på köpet. De tolv burkarna kostade inte ens sex euro, så den aspekten av utgivningsprocessen är den enda som inte nämnvärt har ansträngt min ekonomi.

Sedan gällde det att hitta ett pålitligt tryckeri. Mer eller mindre på måfå valde jag ett som har sina tryckpressar i Hongkongs kinesiska grannstad, metropolen Shenzhen. Ingen av tryckeriarbetarna kunde läsa det latinska alfabetet, men det hindrade inte att de gjorde ett bra arbete. Missöden inträffade ändå. Vanligen berodde de på min egen oerfarenhet, men i det värsta bakslaget var också tryckeriets

chef inblandad.

Av marknadsföringsskäl ville jag göra boken miljövänlig och valde att använda japanskt sojabläck och återanvänt papper. Chefen hade aldrig haft att göra med produkterna, men han var säker på att resultatet skulle bli utmärkt. Det visade sig vara obefogad optimism. Sojabläcket och pappret passade inte ihop, så sidorna blev randiga och oanvändbara. Det var bara att trycka allt på nytt med vanligt bläck. Mer än en halv miljon sidor fördes till en avstjälpningsplats. Inte särskilt miljövänligt precis, men försöka duger.

Björn Ådahl

Björn skriver dagbok bland cyklar som väntar på sina ägare vid färjepiren på hemön Cheung Chau.

"En av de bästa böckerna om asiatiska samhällen skriven av en nordbo" - professor Tony Fang, Stockholms universitet

Imponerad av dansörer

Den finlandssvenska frilansjournalisten Björn Ådahl (f.1958) har bott 17 år i Hongkong tillsammans med sin hustru Karin Smedjebacka. Där har Björn ägnat sig åt att lära sig så mycket som möjligt om Östasien genom att läsa, resa och prata med människor. Under årens lopp har han gjort nästan tusen radorapporter för Yle från så gott som alla länder i regionen. Han har också skrivit talrika artiklar till bland andra Turun Sanomat, FNB och Talouselämä. För några år sedan kom han fram till att han borde försöka presentera en mer omfattande bild av Östasien än vad som är möjligt i massmedierna. Resultatet är boken "Annorlunda, eller hur? Några östasiatiska röster".

Att resa har länge varit Björns passion. Ännu längre har han varit fascinerad av Asien.

- Som barn älskade jag att titta på kartor och blev trollbunden av exotiska asiatiska orsnamn så som Ootacamund, General Santos och Kota Kinabalu. Jag drömde om att någon gång kunna besöka dem.

Sin första tur i Asien gjorde Björn år 1980. Den resan var något av en kulturchock.

- Jag var en blåögd ung man som aldrig hade rest på egen hand. På den tiden fanns det inga indiska restauranger i Finland, så jag hade ingen aning om hurudan mat jag skulle få. Min mun höll på att brinna upp när jag tog min första munbit i Pakistan. Jag vande mig inte, och väl tillbaka i Finland var jag övertygad om att jag aldrig skulle återvända.

Asien fortsatte i varje fall att ha en dragningskraft på Björn. I slutet av 1980-talet gjorde han och Karin sedan en mer än två år lång resa som förde dem till tretton asiatiska länder. Tillbaka i Finland skrev Björn boken "På jakt efter Asien" (Sahlgrens 1992). Han och Karin bestämde sig också för att pröva på att leva bland asiaterna, och tre

år senare landade de i Hongkong.

- Vi stortrivs på vår bilfria hemö Cheung Chau. Under färjefärden till centrum förflyttar man sig från en värld till en annan. Cheung Chau är en gammal fiskeby, medan centrum med sina berömda skyskrapor hör till de modernaste och livligaste platserna i världen. För att kunna ge ut "Annorlunda, eller hur?" grundade Björn Apsara Förlag Publishing Company. Det är registrerat i Hongkong då det av byråkratiska skäl var omöjligt att få det registrerat i Finland.

Förlaget har fått sitt namn efter kvinnliga, himmelska varelser från den hinduistiska och buddhistiska mytologin. I otaliga tempel i Asien kan besökare beundra avbildningar av vackra och eleganta apsaraser som ofta framställs som mästerliga dansörer. Apsaraser i de enastående mer än tusen år gamla grottemplen i Dunhuang i nordvästra Kina har inspirerat både förlagets logo och hemsidorna www.apsaraforlag.com där det går att beställa boken. På hemsidorna finns det också en länk till Björns blogg apsarablog.com. På den skriver han om aktuella händelser i Östasien, och om resmål utöver de vanliga. Dessutom kan man se fotografier och videosnuttar från många länder i regionen.

ANNORLUNDA, ELLER HUR?
Några östasiatiska röster
Björn Ådahl

Pris: 23,80 €

ISBN: 978-988-16334-1-5

Hemsida: www.apsaraforlag.com

Blogg: <http://blog.apsaraforlag.com/>

